

Marchut Réka

Az erdélyi román politikusok bécsi kapcsolatai (1905–1914)

Tempus Közalapítvány, Collegium Hungaricum Wien

182831 sz. pályázat

2023. augusztus 1–31. között Bécsben voltam a Collegium Hungaricumban ösztöndíjasként. A munkatervemnek megfelelően elsődlegesen levéltári kutatómunkát végeztem az Österreichisches Staatsarchivban, annak mindkét őrzési helyén: a Minoritenplatz-on lévő Haus-, Hof- und Staatsarchivban, valamint a Nottendorfer Gasse-n lévő Kriegsarchivban. Azokon a napokon, amikor a levéltári kutatást korábban be tudtam fejezni, az Universitätsbibliothek Wien történeti könyvtárában olvastam illetve kölcsönöztem is ki könyveket.

Kutatásom során az erdélyi román politikusok tevékenységével, bécsi kapcsolataival kapcsolatos forrásokat tártam fel a dualizmus válságának idejére vonatkozóan.

Szakmai háttér és kutatási terület rövid összefoglalása

Az 1848/49-es forradalom és szabadságharcban a fegyverek erejében is felszínre törtek a magyarság és a vele együtt élő nemzetiségek ellentétei. A kiegyezést követően a magyar politikai élet vezetői hittek abban, hogy az 1868-as nemzetiségi törvénnyel meg tudják oldani a nemzetiségi problémákat. A törvény gyakorlati végrehajtására azonban az egész dualista időszak alatt nem került sor, de Gerhard Seewann álláspontját osztva, legitimációs bázisa volt a nemzetiségi követeléseknek és jogalapot teremtett a magyar kormány magyarosítási törekvéseivel szemben. Tervezett kutatásomban az erdélyi román politikusok tevékenységét, bécsi kapcsolatait szeretném vizsgálni a dualizmus válságának idején.

A dualizmus kori magyar nemzetiségpolitika története már a trianoni békeszerződést követően is élénk érdeklődésre tartott számon, akkor leginkább a felelősség kérdését feszegetve. Így olvashatjuk az első értékeléseket elsősorban Jászi Oszkár, Szekfű Gyula, Gratz Gusztáv tollából. A meginduló történeti kutatásokat pedig nagymértékben segítette elő Kemény G. Gábor 1952-től 1999-ig 7 kötetben megjelenő forráskiadvány sorozata, az *Iratok a nemzetiségi kérdés történetéhez Magyarországon a dualizmus korában (1867-1916)*, melyet 2020-ban Ábrahám Barna, Gyarmati Enikő, Szarka László és Szász Zoltán munkája nyomán kiegészített az 1917-1918-as időszakra vonatkozó 8. kötet. A dualizmus kori nemzetiségpolitikáról szóló első jelentős munkák pedig Kemény G. Gábor mellett, I. Tóth Zoltán, Horváth Zoltán és Katus László nevéhez köthetőek az 1950-es évek második felében, az 1960-as évek első felében.

A magyarországi románok dualizmus kori történetével pedig legátfogóbban Szász Zoltán és Ábrahám Barna foglalkozott. Szász Zoltánnak az 1960-as évektől kezdődően egészen napjainkig jelennek meg munkái a román nemzeti mozgalom dualizmus kori történetéről, melyek bemutatják a román kisebbség politikai mobilizációját, a magyar kormányokkal és a

bécsi körökkel való kapcsolatát. Szász szerkesztője volt (Köpeczi Béla, Makkai László és Mócsy András mellett) a háromkötetes *Erdély története* című könyvnek, melynek dualizmus kori részét ő is írta. Emellett a Történelmi Szemlében, Századokban megjelent írásai nélkülözhetetlenek a témával foglalkozó kutató számára. Ábrahám Barna pedig átfogó monográfiában (*Az erdélyi románság polgárosodása*, Csíkszereda, 2004.) tárgyalja az erdélyi románság polgárosodásának folyamatát, ami jelentősen hozzájárul ahhoz, hogy a politikai történéseket jobban megértsük.

A nemzetközi történész-szakma eredményei közül mindenképpen ki kell emelnünk Keith Hitchins munkáját, (*The nationality problem in Austria-Hungary. The reports of Alexander Vaida to Archduke Franz Ferdinand's chancellery*. Leiden 1974.), melyben Alexandru Vaida Voevod és Ferenc Ferdinánd levelezését adja közre 1906-1910 között. A munkából az 1910-1914 közötti levelek kimaradtak, amelyek feltárását jelen kutatási tervem alapján el szeretnék végezni. Alexandru Vaida Voevod bécsi kapcsolataival a román történetírás is foglalkozott. Liviu Maior terjedelmes bevezető tanulmánnyal megírt forráskötetet adott közre (*Alexandru Vaida-Voevod între Belvedere și Versailles. (însemnări, memorii, scrisori)* Editura Sincron, 1993.) és egyik tanulmányában Vaida-Voevod és Alexander Brosch von Arenau közti kapcsolatot elemzi. Mihai Răcovitan pedig monografikusan dolgozza fel Vaida-Voevod politikai pályáját a memorandum-ügy és Trianon között (*Alexandru Vaida Voevod între Memorand și Trianon*. Sibiu, 2000.).

Ezen szakmai háttér ismeretében tervezett kutatásom során a román nemzeti mozgalom bécsi kapcsolatait szeretném vizsgálni 1905-1914 közötti időszakra vonatkozóan az Österreichisches Staatsarchiv alább részletezett fondjai alapján.

Ahogy az 1848/49-es forradalom és szabadságharc során is lényeges tényező volt a nemzetiségek Habsburg-dinasztiához fűződő viszonya, úgy a dualizmus időszakában, a nemzetállamok kialakulásának korában is jelentőséggel bírt. A kezdettől fogva Osztrák-Magyar Monarchia-barát politikát folytató román állam 1883-ban titkos szövetséget kötött vele, és csatlakozott a német – osztrák-magyar - olasz hármasszövetséghez. A román kormányzat a szövetség titkos volta által próbált nyomást gyakorolni Bécsre és Budapestre, hogy az erdélyi románok részére engedményeket tudjon elérni. Ennek alapján kérte Bécs közbenjárását is a memorandum-perben elítélt román politikusok megkegyelmezése ügyében. Ferenc Józsefnél azonban nagyobb eredményeket nem tudtak elérni.

1903-ban a dualista rendszer legnagyobb parlamenti válsága bontakozott ki, mely elsodorta Széll Kálmán szilárdnak hitt kormányát, majd a rövidéletű Khuen-Héderváry kabinetet is. A belpolitikai válságnak külpolitikai hatásai is voltak, hiszen Románia és Szerbia az Osztrák-Magyar Monarchiához fűződő kapcsolatait is megingatta. Ebben a politikai helyzetben a nemzetiségekre háruló politikai nyomás csökkent, és az addig passzivitásban lévő nemzetiségi képviselők - ahol már egy új generáció is feltörekvőben volt – úgy gondolták, hogy eljött az aktív politizálás ideje. Az új nemzedék a jelen valóságához igazodó gyakorlati politikát folytatta, amit „új aktivizmusnak” neveztek. Ennek az aktív nemzedéknek voltak a zászlóvivői Alexandru Vaida Voevod, Iuliu Maniu, Aurel Vlad és Ioan Mihu.

Az 1903-ban miniszterelnökké kinevezett gr. Tisza István úgy gondolta, hogy a parlamenti béke helyreállítása az egyik legfőbb feladata és a románokkal való megegyezésre törekedett, de igen hamar csalódtak azok a román képviselők is, akik kezdetben lelkesen üdvözölték Tisza elképzeléseit. Az 1905-ös választások során a dualizmus időszakában egyedülálló módon

megbukott a kormánypárt, és „vele együtt egy mérsékeltebb és átgondoltabb kormányzati román politika kísérlete is”. A dualizmus 1905-ben kezdődő válságában jó alkalmat láttak a nemzetiségek is az arisztokrácia és a dzsentri réteg uralmának megtörésére.

Ebben igazi pártfogójukra leltek a trónörökös Ferenc Ferdinánd személyében, aki a nemzetiségek elégedetlenkedéseit felhasználva szándékozott megtörni a magyar uralkodó osztályok hegemóniáját, hogy egy centralizáltabb monarchiát hozzon létre. A románok először Max Wladimir Beckkel, a trónörökös egyik politikai tanítójával kerültek kapcsolatba, akinek a románság helyzetéről készítettek jelentéseket. 1906 őszétől ezek a jelentések már Brosch számára készültek, majd Ferenc Ferdinánd csak 1907-ben fogadta első ízben Vaida Voevodot, majd a román egyházi vezetőket is. A trónörökös figyelmét szintén felkeltette Aurel C. Popovici, aki a Replika-per miatt bécsi emigrációban élt, és egy Nagy-Ausztria tervvel állt elő, így megnyerte Ferenc Ferdinánd szimpátiáját.

Szász Zoltán kutatásai alapján tudjuk, hogy Ferenc Ferdinánd figyelemmel kísérte Iuliu Maniut is, akihez ugyan gyengébb szálak fűzték, de mivel a két világháború között három ízben is Románia miniszterelnöke lett, fontos, hogy képet kapjunk az ő bécsi kapcsolatairól is.

Mivel Kristóffy József belügyminiszter a trónörökös egyik leghűségesebb bizalmi embere volt, a románok vele is próbáltak jó viszonyt kialakítani, felajánlották segítségüket a koalíció elleni harcban. Bízom benne, hogy a bécsi kapcsolatok feltérképezésével azt is megtudhatjuk, hogy Kristóffynak milyen képe élt a román politikusok szemében, hatott-e a magyarságképükre.

Tudjuk, hogy bár a román politikusok számítottak a trónörökös támogatására a magyar kormánnyal szemben, de megmutatták neki keménységüket is, nem hódoltak be neki. 1910-től, a koalíciós kormány bukása után a román nemzetiségi képviselők egyre kevésbé bíztak abban, hogy a Belvedere a segítségükre lesz kisebbségi követeléseik elérésében, és egyre inkább a dualizmus kereteinek a megváltoztathatatlanságában gondolták tovább helyzetüket. 1911-ben Iuliu Maniu és Milan Hodža olyan tervvel álltak elő, amely tulajdonképpen alkotmányos úton képzelte el Magyarország modernizálását, de ez nem találkozott Ferenc Ferdinánd elképzeléseivel.

1914-ben megbukott az utolsó olyan kísérlet is, amely a román képviselőket integrálni próbálta a magyar politikai életbe. A trónörökös halálával pedig végleg szertefoszlottak a románok reményei a Bécsből jövő segítséget illetően.

A kutatási terv megvalósulása

A mobilitás célja volt választ találni arra a kérdésre, hogy a magyarországi román nemzetiségi képviselőknek milyen kapcsolatai voltak a Ferenc Ferdinánd köré csoportosuló Belvedere-körrel? Az ottani találkozások, kapcsolatok hogyan hatottak a román képviselők magyarság- és Erdély-képére, hogyan befolyásolták a román nemzetiségi mozgalom politikai megnyilvánulásait a magyar parlamentben? A román király és a kormány próbálta-e a bukaresti osztrák-magyar követségen keresztül befolyásolni a bécsi politikai körök kapcsolatait az erdélyi román politikusokkal?

A levéltári anyag előzetes feltérképezésében nagy segítségemre volt az OeStA keresőfelülete, Szász Zoltán a *Századok*ban 1975-ben megjelenő tanulmánya a Ferenc Ferdinánd hagyatékról, valamint a Fazekas István által összeállított kötet: A Haus-, Hof- und Staatsarchiv magyar

vonatkozású iratai - Magyar Országos Levéltár kiadványai, I. Levéltári leltárak 10. Budapest, 2015.

Még kiutazásom előtt felvettem a kapcsolatot a bécsi levéltár magyar delegátusával, Oross Andrással, aki egyrészt gyakorlati tanácsokat adott a levéltár használatához, másrészt a munkatervem alapján további átnézendő levéltári egységeket is ajánlott, amelyek valóban érdemben járulnak hozzá a téma vizsgálatához. És már az ott tartózkodásom ideje alatt kerültem személyes kapcsolatba Kiss Gáborral, aki a Kriegsarchivban a magyar Hadtörténelmi Levéltár delegátusa. Az ő segítségével a Kriegsarchivban őrzött Militärkanzlei anyaga kutathatatlan lett volna, mivel szálas iratokat a levéltár nem ad ki. A kutatás irányaihoz pedig segítő tanácsokat kaptam ifj. Bertényi Ivántól, és néhány témát érintő kérdést is meg tudtunk beszélni, együttgondolkodni.

A tervezett iratanyagnál többet sikerült átnézni, feldolgoznom és fotózással digitalizálnom. A munkám gerincét jelentette a Ferenc Ferdinánd hagyaték átnézése. Ehhez előzetes engedélyt kellett kérnem Nikolaus Hohenbergtől, aki a trónörökös leszármazottja. Ezt az engedélyt néhány órán belül email-ben megkaptam, és ezen email bemutatása után a levéltárban minden anyagot kiadtak. Ennek a hagyatékknak hat nagyobb egysége van: a levelezés, a Militärkanzlei anyaga, az Obersthofmeister anyag, az emlékiratok és borsúrák, a sajtókivonatok és a személyes iratok. Ezek közül három egységben kutattam: a levelezésben, a Militärkanzlei anyagában illetve az emlékiratok és borsúrák között. A levelezés betűrendbe van szedve a levél írójának neve alapján. Nem elégedtem meg azonban azzal, hogy csak az ismert erdélyi román politikusok levelezését keressék, hanem a teljes levelezést átnéztem és minden olyan levelet lefényképeztem, melynek román vonatkozása volt. Így egy sokkal szélesebb kontextusba tudom majd belehelyezni az erdélyi román politikusok bécsi tevékenységét, mert ezáltal sikerül feltérképezni azt a kapcsolati hálót, amelyben és ahogy ezek a nemzetiségi politikusok mozogtak. Továbbá itt találhatóak Károly király Ferenc Ferdinándnak küldött levelei is, amelyek abból a szempontból fontosak, hogy a román király hogyan látta az erdélyi románok helyzetét és mi az, amiben a trónörökös segítségét kérte. Van egy doboz, ami beazonosíthatatlan eredetű szerzőktől származó leveleket tartalmaz, a levelek tartalma alapján azonban ezek közül is sikerült 2-3 levél íróját kétséget kizáróan beazonosítani, Alexandru Vaida-Voevod levelei voltak.

Az emlékiratok és borsúrák irategység átnézése főként Iuliu Maniu szempontjából volt fontos, mert itt található meg a Milán Hodzavál együtt készített terve is a birodalom föderalizálásáról. Ezt mindeképpen érdemes lesz összevetni Aurel Popovici 1906-ban megjelent Nagyausztriai Egyesült Államok tervével. Ezt a kötetet a bécsi egyetem történelmi könyvtárában megtaláltam és teljes terjedelmében lefényképeztem. De ugyancsak a hagyaték ezen irategységében találhatóak Alexandru Vaida-Voevod beszámolóit is néhány. Szintén itt találhatóak Kristóffy József belügyminiszter trónörökösnek küldött elképzelései is, és azoknak is van román vonatkozása.

A hagyatékban őrzött Militärkanzlei anyaga nem sokat ad hozzá a téma jobb megismeréséhez, de olyan szempontból mindenképpen hasznos volt az átnézése, hogy itt találhatóak az audienciák időpontjai (sajnos feljegyzések róluk nincsenek), és megtudhatjuk, hogy kit mikor fogadott a trónörökös.

Miután úgy gondoltam, hogy ezek átnézésével gyakorlatilag feltérképeztem azt az iratanyagot, ami a román politikusok Ferenc Ferdinándhoz kötődő kapcsolatait mutatják, Kiss Gáborral való

személyes találkozás során derült ki, hogy a Militärkanzlei lényegi része nem a hagyatékban van, hanem a Kriegsarchivban. Így átmentem oda, és iktatókönyvek segítségével szálas iratokra sikerült bukkanni, amelyek szintén fontosak.

A Haus-, Hof- und Staatsarchivban a hagyatékon kívül külügyi anyagot is átnéztem. Egyrészt a Politikai Osztályon belül tematikusan rendezett Liasse IV-et néztem végig (4 doboz), mely az irredenta román mozgalommal foglalkozó iratok együttese 1893–1914 között. Ezen iratok döntő többsége a Román Kultúrliga tevékenységéről szól. Ez abból a szempontból is érdekes, hogy az erdélyi román politikusoknak milyen kapcsolatai voltak a romániai román mozgalom vezetőivel, hogyan befolyásolták egymást.

A külügyi anyagnak másik lényeges egysége a PA XVIII-on belül az éves jelentések, utasítások, táviratok. 1904-1916 között 14 doboznyi iratot néztem át és a releváns iratokat fényképeztem. Ez azért is lényeges, mert rámutat arra, hogy a nemzetiségi kérdés mennyire volt az éppen aktuális külpolitikai helyzet függvénye. Például nagyon jól látható belőle, hogy amikor Románia számára a balkáni kérdés értékelődik fel, akkor a román irredenta törekvések fókuszában nem az erdélyi románok állnak, hanem a makedóniai románok, akiknek a helyzete befolyásolja a román-görög és román-török kapcsolatokat. A balkáni kérdés viszonylagos nyugvópontra jutásával kap újra figyelmet az erdélyi románság. Illetve természetesen abból a szempontból is lényegesek ezek az iratok, mert tükrözik azt az érdekellentétet is, ami a magyar és a birodalmi érdekek között volt e téren.

Ezen kívül átnéztem a munkatervben is jelzett különféle kisebb iratanyagokat, melyek elsősorban a románok és Tisza István között folyó tárgyalásokról tudósítanak. Úgy gondolom, hogy ezek alapján az ezzel kapcsolatos ismereteinket is lehet majd bővíteni.

A Kriegsarchivban a már említett Militärkanzlei anyagán kívül feltártam Alexander von Brosch-Aarenau hagyatékát is (4 doboz), aki a Militärkanzlei vezetője volt. Az ő hagyatékában számos olyan Alexander Vaida-Voevodtól származó levelet találtam, amelyek még nem lettek publikálva a munkatervben is jelzett Liviu Maior forrásközlésben (azt a forrásközlést is bécsi tartózkodásom idején sikerült megismernem, és látható, hogy Liviu Maior nem bécsi levéltárakban őrzött leveleket közöl, hanem a romániai levéltárakban őrzötteket) és Keith Hitchins által sem.

Egy nagyon érdekes iratanyag a Kriegsarchivban található Heine Geldern iratok (1 doboz). Ezek tulajdonképpen a századelőről származó Romániára és a román nemzetiségi mozgalomra vonatkozó iratok gépelt másolatai. Az nem világos, hogy miért foglalkozott ő ezzel, és hogyan került ez az iratanyag a Kriegsarchivba, de olybá tűnik, hogy ez egy készülő munkához való iratgyűjtés volt és ez egy romániai nemzetiségi mozgalommal foglalkozó kutatónak nagyon hasznos. Teljes egészében fotóztam.

Az alábbiakban tételesen felsorolom a feltárt iratanyagot:

AT-OeSTA/HHStA - Haus-, Hof- und Staatsarchiv

PA XVIII Rumänien

9–12 Protocollum, 4 kötet - iktatókönyvek

37–48, 51, 56 dobozok, 14 doboz – követi jelentések, táviratok, utasítások, 1904–1916

52–55 dobozok, 4 doboz – Liasse IV, Irredentische rumänische Bewegung
1893–1914

PA XL Interna 251. doboz Tisza-tárgyalások

PA Geheimakten 1094, 28 Tisza-tárgyalások

NL Erzherzog Franz Ferdinand

6 – 26, 30, 32. dobozok, 22 doboz – levelezés (fényképezett levelek írói: Károly király, Beck, Berchtold, Brosch, Czernin, Hodza, Kristóffy, Radu Demetriu, Teleki Sámuel, Alexandru Vaida-Voevod)

71 – 74, 97. dobozok, 5 doboz - audienciák

111, 112, 114, 115, 118. dobozok, 5 doboz – emlékiratok, brosrák (fényképezve: Iuliu Maniu és Milan Hodza tervezete, Iuliu Maniu beszéde a hadseregről, Kristóffy a választójogról, Kristóffy jelentése a magyarországi helyzetről, Alexandru Vaida-Voevod jelentése Romániáról, Állásfoglalás a Lex Apponyi ügyében, A magyarok katonai követelései, Ioan Erdélyi levele Ferenc Ferdinándnak a szilágysági választásokról, Winhardt Béla javaslata)

KK Geheimakten – 28. doboz, 1 doboz – Tisza István tárgyalásai

NL Berchtold – 8. doboz, 1 doboz - Tisza István tárgyalásai

AT-OeStA/KA – Kriegsarchiv

B 232_1-10, 232_11, 232_23-28 NL Brosch – hagyaték, 3 doboz, levelezések (Brosch – Ferenc Ferdinand, Alexandru Vaida-Voevod – Brosch)

B1303 Heine Geldern hagyaték – román iratok gyűjtése, jegyzetek

Militärkanzlei – Kb. 20 iktató és mutatókönyv alapján szálas iratok sok dobozból

Könyvtári munka: az alábbi könyveket teljes egészében vagy részben fotóztam attól függően, hogy mennyi témához kapcsolódó fejezet volt bennük.

Bronte, Eugen: Die rumänische Frage in Siebenbürgen und Ungarn. Berlin, 1895. – fotózva a tartalom, a XI. fejezet: Die Rumänen Ungarns und das Königreich Rumänien, a XII. fejezet: Innere und äussere Wirkungen der Magyarisierungspolitik)

Chlumecky, Leopold von: Erzherzog Franz Ferdinands Wirken und Wollen. Berlin, 1929. – fotózva a IV. fejezet: Ungarn pp. 207–279.

Dumba, Constantin: Dreibund- und Entente-Politik in der alten und neuen Welt. Zürich, Leipzig, Wien, 1931. – fotózva a IV. fejezet: Bukarest pp. 57–87.

Eisenmenger, Viktor: Erzherzog Franz Ferdinand. Zürich, Leipzig, Wien, 1930. – fotózva 1 kép: Ferenc Ferdinánd és Károly király Bukarestben

Franz, Ferdinand: Lebensroman. Stuttgart – fotózva Karl Hans Strobl előszava pp. 15–37.; 14. fejezet: Innerpolitische Wirken pp. 181–193.

Franz, Georg: Erzherzog Franz Ferdinand und die Pläne zur Reform der Habsburger Monarchie. Brünn, München, Wien, 1943. – fotózva a teljes könyv

Die Habsburgermonarchie. Szerk.: Adam Wandruszka – Peter Urbanitsch, III/1. kötet: Die Völker des Reiches, Wien, 1980. – fotózva a románok (Keith Hitchins) pp. 585–625.

Die Habsburgermonarchie. Szerk.: Adam Wandruszka – Peter Urbanitsch, IV/2. kötet: Die Habsburgermonarchie im System der internationalen Beziehungen. Wien, 1993. – fotózva a tartalomjegyzék; a Romániára vonatkozó rész: pp. 308–318.

Heuberger, Valeria: Unter dem doppel Adler. Die Nationalitäten der Habsburgermonarchie 1848–1918. Wien, München, 1997. – fotózva a románok pp. 101–115.

Hitchins, Keith: The nationality problem in Austria-Hungary. The reports of Alexander Vaida to Archduke Franz Ferdinand's Chancellery. Leiden, 1974. – fotózva a teljes könyv

Hitchins, Keith: Rumania 1866–1947. Oxford, 1994. – fotózva a Románián kívül élő románok fejezet pp. 202–291, külpolitika a két vh. között pp. 426–450.

Hitchins, Keith: A nation affirmed: The Romanian national movement in Transilvania 1860–1914. Bucharest, 1999. – fotózva a teljes könyv

Kann, Robert A.: The multinational Empire: Nationalism and national reform in the Habsburg Monarchy. New York, 1950. – fotózva ugyanúgy, mint a következő (ez az eredeti megjelenés)

Kann, Robert A.: Das Nationalitätenproblem der Habsburgermonarchie. 1. kötet: Das Reich und die Völker. Graz, Köln, 1964. – fotózva a tartalomjegyzék és a 12. fejezet: Die Rumänen und die nationale Fragen in Siebenbürgen és a hozzátartozó jegyzetek pp. 309–321. és 460–466.

Kann, Robert A.: Das Nationalitätenproblem der Habsburgermonarchie. 2. kötet: Ideen und Pläne zur Reichsreform. Graz, Köln, 1964. – fotózva a tartalomjegyzék és 21. fejezet: Grossösterreich és a hozzátartozó jegyzetek pp. 183–209. és 351–360.

Kann, Robert A: Erzherzog Franz Ferdinand Studien. Wien, 1976. – fotózva a tartalomjegyzék, Franz Ferdinand der Ungarnfeind? pp. 100–126.; Rat und Einfluß: Die Beziehungen zwischen dem Thronfolger und Graf Ottokar Czernin pp. 157–205.; Erzherzog Franz Ferdinand und Graf Berchtold als Aussenminister 1912–1914. pp. 206–240. és a névmutató

Kiszling, Rudolf: Erzherzog Franz Ferdinand von Österreich-Este. Köln, 1953. – fotózva a tartalomjegyzék, Franz Ferdinand und die Nationalitäten. pp. 215–260. és a névmutató

Maior, Liviu: Habsburgi si romani: De la loialitate dinastica la identitate nationala. Bucuresti, 2006. – fotózva pp. 184–282.

Meckling, Ingeborg: Die Aussenpolitik des Grafen Czernin. Wien – fotózva a tartalomjegyzék, Friedenseinverständigungen mit Rumänien pp. 298–313.

Mitu, Sorin: Die ethnische Identität der Siebenbürger Rumänen. Wien, 2003. – fotózva a teljes könyv

Mitu, Melinda – Mitu, Sorin: Die Rumänen aus ungarischer Perspektive. Entstehung eines ethnischen Bildes. Wien, 2017. – fotózva a tartalomjegyzék és a bevezető pp. 9–47.

Nikitsch-Boules, Paul: Erinnerungen an Erzherzog Thronfolger Franz Ferdinand. Berlin, 1925. – fotózva a tartalomjegyzék, Rumänien pp. 129–139.

Popovici C., Aurel: Die Vereinigten Staaten von Groß-Österreich. Leipzig, 1906. – fotózva a teljes könyv

Sosnosky, Theodor von: Die Politik im Habsburgerreiche. 2. kötet, Berlin, 1913. – fotózva a tartalomjegyzék, Die Rumänen pp. 315–328.

Sosnosky, Theodor von: Franz Ferdinand der Erzherzog Thronfolger. Ein Lebensbild. Berlin, 1929. – fotózva 5-6. fejezet: Franz Ferdinand und Ungarn, Franz Ferdinand und das österreichische Problem, pp. 52–105.

Steinacker, Edmund: Lebenserinnerungen. München, 1937. – fotózva a németekre és románokra vonatkozó rész pp. 136–235. és a névmutató

A kutatás eredményeit felhasználva már tartottam konferenciaelőadást román nyelven Szilágybadacsonyan 2023. szeptember 7-én, ahol Iuliu Maniu 1918 előtti életének fontosabb helyszíneiről beszéltem, így Bécsről is. A másik konferenciaelőadás szintén románul 2023. október 5-én volt Kolozsvárott, ahol az előadásom címe: Iuliu Maniu Bécsben. Mindkét konferencia nemzetközi konferencia. Az iratok alapos feldolgozása után további konferenciaelőadások és tanulmányok várhatóak. Hosszabb távon pedig a bécsi kutatások egy készülő monográfia részét fogják képezni azon erdélyi román politikusokról, akik a Monarchia idején kezdték politikai pályafutásukat a magyar parlamentben és a két világháború között érték el annak a csúcsát immár Romániában.

A bécsi levéltári kutatás szerves része az L. Balogh Bénivel végzett közös kutatásnak, melyben az erdélyi román politikusok magyarság- és Erdély-képét vizsgáljuk. A bécsi kapcsolatok vizsgálata elengedhetetlen ehhez a kutatáshoz. A most megvalósult kutatómunka során 1914-ig tártam fel a forrásokat, azonban mindenképpen szükséges lesz a munka tovább folytatása az 1914–1918 közötti iratanyag feltárásával, hiszen lényeges kérdés, hogy mi történt a magyarországi román nemzetiségi mozgalommal Ferenc Ferdinánd halála után. Kulcskérdés az is, hogy a magyarországi román parlamenti képviselők vajon mikor kezdtek el komolyan gondolkodni Erdély elszakadásában és Romániához való csatolásában.

A bécsi kutatások azért is nagyon fontosak, mert egy szélesebb nemzetközi perspektívába helyezik a témát. A források alapján azt látom, hogy a román nemzetiségi képviselők szerepét Nagy-Románia megteremtésében mind a magyar és elsősorban mind a román történetírás és kollektív emlékezet túlnagyítja. Természetesen ahhoz, hogy ezt a megállapítást jól alá tudjam támasztani mindenképpen szükséges lesz az első világháború ideje alatti események feltárása. A munkatervben megfogalmazott, politikai attitűdöt érintő kontinuitás/diszkontinuitás kérdésre is akkor fogunk tudni válaszolni.

A feltárt anyagról az iratszintű jegyzéket az alábbiakban adom közre. Az iratjegyzék folyamatosan bővülni fog.

Azoknál a tételeknél, ahol a „nem releváns” kifejezést használom, minden esetben azt értem, hogy a kutatott téma szempontjából nem releváns.

Két állandó rövidítést használok: FF = Franz Ferdinand, AVV = Alexandru Vaida Voevod

Budapest, 2023. december 28.

FERENC FERDINÁND HAGYATÉK

(feldolgozása teljes)

AT-OeStA/HHStA HausA NL Erzherzog Franz Ferdinand					
Karton 7		1913	Levelezés és távirat Erzsébet román királynéval	4 gépelt oldal, 1 kézírás, német	
		1913. október 22.	Ferdinánd román herceg távirata FF-nek	1 oldal, német, kézírás	
		1899-1908	Károly román király levelei és táviratai FF-nek	18 oldal, francia, német, gépelt és kézírás	
Karton 8	FF levelei Becknek	1892. augusztus 1.	román kérdést a sajtóban FF érdeklődéssel figyeli	2 oldal, német, gépelt másolat	
		1893-1896? november 27.	FF panaszkodik Kállay Bénire, "telivér hun vulgáris magyarok"	1 oldal, német , gépelt másolat	
		1901. július 30.	FF bíztatja Becket, hogy csak marja amagyarokat és ne adja fel	2 oldal, német, gépelt másolat	
Karton 9	Beck levelei	1905. december 15.	Beck levele FF-nek G113	7 oldal, német, kézírás	magyar választójogi tv., olasz, orosz relációk
		1906. március 19.	Beck levele FF-nek G117	11 oldal, német kézírás	AVV volt Becknél, Kossuth-pártiak és románok ellentéte, Mihali, Maniu, választások

		1906. április 8.	Beck levele FF-nek G119	16 oldal, német kézírás	magyar belpolitikai helyzet, nemzetiségi kérdés, AVV, magyar adminisztráció a románokkal szemben, AVV Kromár közvetítésével egy memorandumot akart eljuttatni a császárnak
		1906. április 9.	Beck levele FF-nek G120	5 oldal, német kézírás	nemzetiségi kérdés, AVV
		1906. április 29.	Beck levele FF-nek G121	8 oldal, német kézírás	nemzetiségi kérdés, AVV, románok tárgyalásai Wekerlével
		1906. május 7.	Beck levele FF-nek G123	6 oldal, német kézírás	Kramár publikációja az udvar politikájáról, AVV, pénzügyi támogatás
	Leopold Berchtold levelei	1912. augusztus 27.	Berchtold levele FF-nek D3	9 oldal, német kézírás	Sinaiban volt, találkozott a román királyi családdal, fegyverkonvenció, román-OMM kapcsolatok, meghívta Károly királyt Bécsbe
		1913. január 2.	Berchtold levele FF-nek D8	3 oldal, német kézírás	OMM-román kapcsolatok

		1912. december 23.	Berchtold levele FF-nek D4	10 oldal, német gépelt	Conrad von Hötzendorf Bukarestben, pánszerb agitáció az OMM-ben, audiencián Károly királynál, Nikolai Mihailovits
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. április 29.	Brosch levele FF-nek C2	8 oldal, német kézirás	Kristóffy, AVV beszéde a parlamentben, szociáldemokraták, munkásdemonstráció Bécsben, Milan Hodza
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. május 1.	Brosch levele FF-nek C3	4 oldal, német kézirás	Popovici, AVV, szociáldemokraták
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. május 13.	Brosch levele FF-nek C4	4 oldal, német kézirás	Kristóffy, szocialisták, Budapesten népgyűlés 2500 értelmiségi személlyel, választási reform, katonai kérdések
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. május 13.	Brosch levele FF-nek C5	4 oldal, német kézirás	katonai kérdések
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. június 17.	Brosch levele FF-nek C6	4 oldal, német kézirás	Popovici, Großösterreich újság, AVV, románok, demokratikus átalakulás a

					nemzetiségek figyelembevételével
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. június 21.	Brosch levele FF-nek C7	3 oldal, német kézírás	Kristóffy, Asparn- Denkmal - nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. augusztus 17.	Brosch levele FF-nek C8	15 oldal, német kézírás	trieszti irredenták, csehek - nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. augusztus 29.	Brosch levele FF-nek C9	4 oldal, német kézírás	Fiume - nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. szeptember 11.	Brosch levele FF-nek C10	4 oldal, német kézírás	magyar kormány, katonai manőver - nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. november 2.	Brosch levele FF-nek C11	4 oldal, német kézírás	Hodza, nemzetiségi kérdés (utolsó másfél oldal)
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. november 4.	Brosch levele FF-nek C12	8 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. november 5.	Brosch levele FF-nek C13	4 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. november 7.	Brosch levele FF-nek C14	7 oldal, német, kézírás	osztrák belpolitikai helyzet - nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. november 7.	Brosch levele FF-nek C15	7 oldal, német, kézírás	Csernova-ügy, Hodza, Kristóffy, magyar belügyek, Zichy János, Lucaciu, AVV

Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. november 10.	Brosch levele FF-nek C16	3 oldal, német kézirás	magyarországi nemzetiségek, Popovici
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. november 26.	Brosch levele FF-nek C17	3 oldal, német kézirás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. november 27.	Brosch levele FF-nek C18	3 oldal, német kézirás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. november 28.	Brosch levele FF-nek C19	4 oldal, német kézirás	magyar katonai kérdések - nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. november 28.	Brosch levele FF-nek C20	3 oldal, német kézirás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. november 30.	Brosch levele FF-nek C21	2 oldal, német kézirás	Hodza
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. december 1.	Brosch levele FF-nek C22	3 oldal, német kézirás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. december 4.	Brosch levele FF-nek C23	5 oldal, német kézirás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. december 14.	Brosch levele FF-nek C24	4 oldal, német kézirás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. december 16.	Brosch levele FF-nek C25	4 oldal, német kézirás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. december 16.	Brosch levele FF-nek C26	4 oldal, német kézirás	Zeppelin léghajó, Radetzky - nem releváns

Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. december 21.	Brosch levele FF-nek C27	7 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1907. december 25.	Brosch levele FF-nek C28	4 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1908. január 30.	Brosch levele FF-nek C29	10 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1908. február 2.	Brosch levele FF-nek C30	4 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1908. május 10.	Brosch levele FF-nek C31	8 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1908. május 13.	Brosch levele FF-nek C32	3 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1908. május 14.	Brosch levele FF-nek C33	4 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1908. május 15.	Brosch levele FF-nek C34	2 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1908. május 16.	Brosch levele FF-nek C35	2 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1908. május 18.	Brosch levele FF-nek C36	4 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1908. május 22.	Brosch levele FF-nek C37	4 oldal, német kézírás	nem releváns

Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1908. május 23.	Brosch levele FF-nek C38	8 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1908. május 25.	Brosch levele FF-nek C39	3 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1908. május 25.	Brosch levele FF-nek C40	4 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1908. június 3.	Brosch levele FF-nek C41	2 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1908. június 7.	Brosch levele FF-nek C42	4 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1908. június 9.	Brosch levele FF-nek C43	3 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1908. június 12.	Brosch levele FF-nek C44	2 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1908. szeptember 26.	Brosch levele FF-nek C45	3 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1908. október 17.	Brosch levele FF-nek C46	4 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1908. november 20.	Brosch levele FF-nek C47	2 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1909. január 9.	Brosch levele FF-nek C47/a	7 oldal, német kézírás	nem releváns

Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1909. február 21.	Brosch levele FF-nek C48	7 oldal, német kézírás	Maniu beszéde katonai kérdésről (3. oldal)
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1909. április 7.	Brosch levele FF-nek C49	10 oldal, német kézírás	magyarországi nemzetiségek, oktatás nyelve, magyarosítás
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1909. április 8.	Brosch levele FF-nek C50	8 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1909. április 8.	Brosch levele FF-nek C51	2 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1909. április 9.	Brosch levele FF-nek C52	4 oldal, német kézírás	Justh Gyula, nemzetiségek, Maniut javasolja audienciára
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1909. április 10.	Brosch levele FF-nek C53	2 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1909. április 11.	Brosch levele FF-nek	6 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1909. április 17.	Brosch levele FF-nek C54	10 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1909. április 19.	Brosch levele FF-nek C55	8 oldal, német kézírás	AVV, Aehrenthal, nemzetiségi kérdés, sajtó tájékoztatása (utolsó bekezdés)
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1909. április 20.	Brosch levele FF-nek C56	2 oldal, német kézírás	Hodza

Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1909. április 20.	Brosch levele FF-nek C57	4 oldal, német kézirás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1909. április 21.	Brosch levele FF-nek C58	2 oldal, német kézirás	dzsenti csak a nemzetiségek elnyomása révén tudja a jövőjét biztosítani, Hodza
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1909. április 21.	Brosch levele FF-nek C59	4 oldal, német kézirás	nem releváns
Karton 10	Alexander von Brosch levelei 1907-1909	1909. május 5.	Brosch levele FF-nek C60	4 oldal, német kézirás	nem releváns
Karton 11	Alexander von Brosch levelei 1909-1910	1909. május 11.	Brosch levele FF-nek C63	6 oldal, német kézirás	AVV, Hodza, Hlinka sajtó (4. oldal)
Karton 11	Alexander von Brosch levelei 1909-1910	1909. május 22.	Brosch levele FF-nek C66	3 oldal, német kézirás	AVV, Hodza, Kristóffy
Karton 11	Alexander von Brosch levelei 1909-1910	1909. május 25.	Brosch levele FF-nek C67	2 oldal, német kézirás	AVV, sajtó
Karton 11	Alexander von Brosch levelei 1909-1910	1910. január 4.	Brosch levele FF-nek C84	6 oldal, német kézirás	Jakabffy, Lukács, nemzetiségek
Karton 11	Alexander von Brosch levelei 1909-1910	1910. január 5.	Brosch levele FF-nek C85	6 oldal, német kézirás	Jakabffy, Lukács, nemzetiségek
Karton 11	Alexander von Brosch levelei 1909-1910	1910. január 8.	Brosch levele FF-nek C87	1 oldal, német kézirás	AVV jelentés, magyar sovinizmus, Aehrenthal

Karton 11	Alexander von Brosch levelei 1909-1910	1910. január 10.	Brosch levele FF-nek C89	4 oldal, német kézirás	Lukács, nemzetiségek
Karton 11	Alexander von Brosch levelei 1909-1910	1910. január 11.	Brosch levele FF-nek C90	3 oldal, német kézirás	AVV, Hodza, Lukács, Kristóffy, trializmus
Karton 11	Alexander von Brosch levelei 1909-1910	1910. január 12.	Brosch levele FF-nek C92	8 oldal, német kézirás + 2 oldal kézirás átírás	választójog, választási kampány, szlovákok, románok csalódtak Khuen Héderváryban, nemzetiségi képviselők
Karton 11	Alexander von Brosch levelei 1909-1910	1910. január 15.	Brosch levele FF-nek C94	1 oldal, német kézirás	AVV jelentés (de csak említve van)
Karton 11	Alexander von Brosch levelei 1909-1910	1910. május 27.	Brosch levele FF-nek C116	4 oldal, német kézirás	Schreiber, nemzetiségek
Karton 11	Alexander von Brosch levelei 1909-1910	1910. június 7.	Brosch levele FF-nek C117	5 oldal, német kézirás	Khuen, nemzetiségek, szlovákok, románok, szászok, Justh politikája, szerbek, általános választójog
Karton 11	Alexander von Brosch levelei 1910-1911	1910. június 12.	Brosch levele FF-nek C122	4 oldal, német kézirás	Iorga Bécsben, Románia, Bratiano, román-orosz viszony, irredenta olasz politika, román irredentizmus Erdélyben

Karton 11	Alexander von Brosch levelei 1910-1911	1910. június 21.	Brosch levele FF-nek C126	4 oldal, német kézirás	AVV, Hodza, olasz irredenták
Karton 11	Alexander von Brosch levelei 1910-1911	1910. június 22.	Brosch levele FF-nek C127	4 oldal, német kézirás	nemzetiségek parlamenti képviselője, lojalitáskérdése katonaságban, választójogi reform
Karton 11	Alexander von Brosch levelei 1910-1911	1910. június 30.	Brosch levele FF-nek C132	8 oldal, német kézirás	nemzetiségek, magyar belpolitikai helyzet
Karton 12	Ottokar Czernin levelei 1911-1913	1911. augusztus 3.	Czernin levele FF-nek f. 163.	2 oldal, német gépelt	a román külügyminiszter az ottani császári manőver után érdeklődött
Karton 12	Ottokar Czernin levelei 1908-1910	1908. április 1.	Czernin levele FF-nek B2	2 oldal, német kézirás	nem releváns
Karton 12	Ottokar Czernin levelei 1908-1910	1908. március 1.	Grundgedanken einer Verfassung für die Habsburgische Monarchie	86 oldal, német gépelt	Czernin által összeállított alkotmánytervezet - kettős célja van: a "látens magyar forradalom méregfogát kihúzni" és a nemzetsiégek közötti béke megteremtése a Ciszlajtán területeken. Tomboló magyar

					sovinizmus. A szövegben antiszemita megnyilvánulások is vannak. Nemzetiségek. Közös birodalmi parlament kell.
Karton 13	Ottokar Czernin levelei 1910-1911	1911. augusztus 7.	Czernin levele FF-nek f. 234.	2 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 13	Ottokar Czernin levelei 1910-1910	1911. augusztus 7.	Über die ungarische Frage f. 235-247.	12 oldal, német kézírás + 8 oldal, német gépelt	nem releváns
Karton 13	Ottokar Czernin levelei 1910-1911	1911. február 3.	Czernin levele FF-nek , melléklet 1.: Allgemeines über die Verhandlungen mit Ungarn (1911. január); melléklet 2.: Bemerkungen zum Exposé des Grafen Czernin	4 oldal, német kézírás + 19 oldal német kézírás + 5 oldal német kézírás	magyar kérdés, választójogi reform oktrojálása - nem releváns
Karton 13	Ottokar Czernin levelei 1911-1913	1913. augusztus 16.	Czernin levele FF-nek B98	4 oldal, német kézírás	Tisza audiencián FF-nél, délszláv kérdés és nemzetiségek kérdése
Karton 13	Ottokar Czernin levelei 1911-1913	1913. augusztus 31.	Czernin levele FF-nek B99	3 oldal, német kézírás	"Ich interessiere mich gar nicht für den Grafen Tisza ebensowenig wie für die ganze magyarische Gesellschaft. Die

					magyarische Clique ist eine Pestbeule am Körper der Monarchie..."
Karton 13	Ottokar Czernin levelei 1911-1913	1913. november 22.	Czernin levele FF-nek B100	3 oldal, német kézírás	nem releváns
Karton 13	Ottokar Czernin levelei 1913-1914	1913. december 4.	Czernin levele FF-nek B101	4 oldal, német kézírás	magyarországi román kérdés, OMM-Románia közti kapcsolatok útjában áll az erdélyi románok helyzete és Tisza személye
Karton 13	Ottokar Czernin levelei 1913-1914	1913. december 5.	Czernin levele Berchtoldnak	23 oldal, német gépelt másolat	a belpolitikai román kérdést nem lehet elválasztani a külpolitikaitól, magyar-román kiegyezés szükségessége

Karton 13	Ottokar Czernin levelei 1913-1914	1913. december 30. 1913. december 18.	Graf Czernin über das Bündnis mit Rumänien; Herrn von Mery: Unsere Allianz mit Rumänien B102	20 oldal, német kézírás másolat	jó irányba kellene befolyásolni a magyar belpolitikát ahhoz, hogy a Romániával való kapcsolatok javuljanak, a magyar-román kiegyezést elő kellene mozdítani, Andrássyt, Apponyit és Kossuthot kellene félreállítani, nyilvánossá tehető-e a Monarchia szövetsége Romániával?
Karton 13	Ottokar Czernin levelei 1913-1914	1914. január 8.	Czernin levele Berchtoldnak B103	8 oldal, német gépelt másolat + 4 oldal német kézírás + 3 oldal, német gépelt	Stimmungsbilder aus Rumänien, Románia Balkán-politikája, román-orosz kapcsolatok, román-olasz kapcsolatok, magyar-román kiegyezés, Tisza tárgyalásai az erdélyi románokkal, magyarországi románok parlamenti képviselője, Lex Apponyi
Karton 13	Ottokar Czernin levelei 1913-1914	1914. február 23.	Czernin levele FF-nek B107	4 oldal, német kézírás	Tisza István

Karton 13	Ottokar Czernin levelei 1913- 1914	1914. április 2.	Czernin levele FF-nek, Czernin levele Berchtoldnak B109	6 oldal, német kézírás + 10 oldal német gépelt másolat	Romániában Monarchia-ellenes demonstrációk vannak, Tisza és az erdélyi románok, feszültség Czernin és Berchtold között, német befolyás kedvező lenne-e, Czernin panasolja Berchtoldnak a bukaresti német követet; Károly román király: egy esetleges háború esetén Románia nem tudna a Monarchia oldalán harcolni; magyar-román kiegyezés szükségessége, román liberálisok osztrák-magyar ellenesek
Karton 13	Ottokar Czernin levelei 1913- 1914	1914. május 16.	Czernin levele FF-nek B112	4 oldal, német gépelt	A Monarchiának el kell döntenie, hogy Romániát vagy Bulgáriát tekinti-e szövetségesének, mert mindkettőt egyszerre nem lehet, OMM-Románia-Görögország

					szövetsége Bulgáriával szemben vagy legyen a Monarchiának egy bolgár-török politikája?
Karton 13	Ottokar Czernin levelei 1913-1914	1914. június 14.	Czernin levele FF-nek B114	5 oldal, német gépelt	audiencián Károly királynál, Bratianut egy hamis, tudatlan svindlinek tartja, a románok a Monarchia szétesésére és felosztására spekulálnak, a Monarchiának meg kell nyernie Németország támogatását és akkor erpteljesebben fog tudni Romániával tárgyalni és a maga oldalára állítani
Karton 15	Milan Hodza levelei 1907-1910	?	Hodza levele Broschnak M2	8 oldal, német kézirás	horvátok, Hodza találkozása Zagoraccal, Andrássy, Lengyel, Polonyi, Wekerle a nemzetiségekről, AVV-ről: "a mai szereplése a

					képviselőházban nem váltott ki semmiféle érzelmet."
Karton 15	Milan Hodza levelei 1907-1910	1907. december 1.	Hodza levele Broschnak M3	4 oldal, német kézírás + 2 oldal, német gépelt	Adam Müller Güttenbrunn: Götterdämmerung; Stefan C. Pop, szlovákok jegyzéket adtak át Wekerlének a sérelmeikről
Karton 15	Milan Hodza levelei 1907-1910	1908. január 6.	Hodza levele Broschnak M5	5 oldal, német kézírás	Vasile Lucaciu - nagy tehetségű, de egy mániákus, nem érdekli őt a Belvedere
Karton 15	Milan Hodza levelei 1907-1910	1908. február 29.	Hodza levele Broschnak M7	2 oldal, német kézírás	Aurel Vlad parlamenti beszéde
Karton 15	Milan Hodza levelei 1907-1910	1908. március 1.	Hodza levele Broschnak M8	2 + 9 oldal, német kézírás	Aurel Vlad parlamenti beszéde 1908. február 29., AVV megbízására küldi a Pester Lloyd egyik számát, amely Maniu parlamenti beszédéről számol be
Karton 15	Milan Hodza levelei 1907-1910	1909. április 8.	Hodza levele Broschnak M16	10 oldal, német kézírás	magyar belpolitikai helyzet, Mihályi

Karton 15	Milan Hodza levelei 1907-1910	1919. június 13.	Hodza levele Broschnak M19	4 oldal, német kézirás	magyar-horvát kiegyezés, Aurel Vlad
Karton 15	Milan Hodza levelei 1907-1910	1910. január 27.	Hodza levele Broschnak M26	7 oldal, német kézirás	magyar belpolitikai helyzet, Khuen-Héderváry egyensúlyoz a Tisza-Kossuth-Apponyi csoporttal szemben, Lex Apponyi, nemzetiségek parlamenti képviselője
Karton 15	Kristóffy József jelentései 1908	1908. január 11.	Kristóffy József jelentése Broschnak	9 oldal, német gépelt	gazdasági, pénzügyi kérdések, magyar belpolitikai kérdések, általános választójog, a Belvedere insturálja úgy a román nemzetiségi képviselőket, hogy azok hozzá forduljanak (utolsó oldal)
Karton 15	Kristóffy József jelentései 1908	1908. április	Kristóffy József jelentése Broschnak	5 oldal, német gépelt	Becket és Wekerlét egymásnak kellene ugrasztani, jó alkalom erre a választójogi reform kérdése, banki ügyek, horvát kérdés, a császári udvarnak

					nincs sajtóterméke Magyarországon
Karton 15	Kristóffy József jelentései 1907	1907. május 7.	Kristóffy József jelentése Broschnak	10 oldal, német gépelt	nemzetiségek parlamenti képviselője, ők a koalíció egyedüli ellenzéke, mégis több hasznot szereznek a koalíciónak, mint hátrányt, AVV, tárgyalások a románokkal
Karton 20	Levelezés L-M		nem fotóztam, nem volt benne témába vágó levél		
Karton 22	Radu Demetriu levelezése	1907. november 5.	Radu Demetriu levele FF-nek	2 oldal, olasz nyelvű, kézírás	
Karton 24	Teleki Sámuel levelezése	1883. december 12.	Teleki Sámuel levele FF-nek	4 oldal, magyar nyelvű, kézírás	egy hölgyet ajánl a Főhercegnek
Karton 26	Anonym személyektől jövő levelek	1906. április 27.	Anonym levele (a tartalom alapján AVV levele) ismeretlennek	3 oldal, német gépelt	Magyarigen és Nagysomkút választókerületében 64 települést látogatott meg, és a román lakosság mindenhonnan kedvesen fogadta, Teleki Pál az ellenfele, AVV

Karton 26	Anonym személyektől jövő levelek	1909. július 13.	Anonym levele FF-nek	2 oldal románból németre fordított, gépelt + 3 oldal román eredeti kézírás, borítókkal	Ramnicu Valcea, a császár román tudása, a románoknak FF-ben van bizodalmuk, FF Sinaia-i látogatása során oda küldött levél
Karton 30	Levelezés		nem fotóztam, csak táviratok vannak benne, nem releváns		
Karton 72	Audienzen u. Meldungen	1910. december	audiencia terve, benne AVV és Popovici	3 oldal, német nyelvű, gépelt és kézírás	
Karton 74	Audienzen u. Meldungen	1914	audienciák: Tisza, Horthy, Hodza		
Karton 74	Audienzen u. Meldungen	1914. január 7.	Horthy Miklós levele FF-nek	1 oldal, német kézírás	
Karton 114	114-1	1911. december 25.	Iuliu Maniu és Milan Hodza tervezete a Monarchia megreformálására	8 oldal, német nyelvű, gépelt	
	114-6		Kristóffy a választójogról	10 oldal, német nyelvű, gépelt	
	114-7	1909. április 28.	Kristóffy jelentése a magyarországi krízis megoldásáról	8 oldal, német nyelvű, gépelt	
	114-10	1909. február 19.	Iuliu Maniu beszéde a parlamentben a hadsereg kérdéséről	17 oldal, német nyelvű, gépelt	

Karton 115	Denkschriften	1909. november 5.	AVV jelentése és memoranduma	6 oldal, német, gépelt	egy újabb memorandumügy előkészítésének terve, melyben AVV leírja, hogy a románságban erősítené a dinasztiahűséget, ha a trónörökös átvinné a memorandumukat; kéri, hogy a nemzetiségi párt képviselőit a trónörökös fogadja egy audiencián; szebeni 1905-ös román nagygyűlés, román egyház magyarosítása; német vezényleti nyelv a katonaságnál; ösztöndíjak a román diákoknak, választójogi törvény, lojalitás
Karton 115	Denkschriften	1905	Wirnhardt Béla: Javaslat a válság megoldásának kérdéséhez	30 oldal, magyar, kézírás	föderalisztikus átalakulás korszaka, 3 fő kérdés: választójog, vezényleti nyelv és az önálló vámterület, erősen antiszemita -

					két ellenség: a zsidóság és a zsidó befolyás
Karton 118	118-22		Románia - szerintem AVV jelentése, de nem biztos	6 oldal, német nyelvű, gépelt	
	118-20		Militärische Forderungen der Magyaren	4 gépelt, 5 kéziratos oldal, német	
	118-18	1907. június 20.	A Lex Apponyiról állásfoglalás, AVV jelentése	8 oldal, német nyelvű, gépelt	
	118-17	1910. május 28.	Ioan Erdélyi levele FF-nak a választásokról a Szilágyságban	10 oldal, magyar nyelvű, kézírás	

ALEXANDER VON BROSCH HAGYATÉKA

(feldolgozása teljes)

ÖStA_KA_B232_1-10_NL_Brosch	Alexander von Brosch hagyaték	1912. november 8. 1914. április 9.	B232:4 Ungarn	5 oldal, német kézírás	Kristóffy levelei Broschnak - biztosítja Broscht, hogy a Belvedere hűségese szolgálja lesz; másik levélben az általa írott politikai Testamentumra hívja fel a figyelmet
ÖStA_KA_B232_1-10_NL_Brosch	Alexander von Brosch hagyaték		B232:10: Erzherzog Franz Ferdinand unser Thronfolger	2 fényképet fényképeztem belőle	FF 50. születésnapjára készült kiadvány, fényképen FF és Károly király 1909-ben Sinaian
ÖStA_KA_B232_11_NL_Brosch	Alexander von Brosch hagyaték AVV 9 levele 1911-1914	1911. március 14.	AVV levele Broschnak	4 oldal, német kézírás	Brosch visszalépéséről és annak magyar sajtó visszhangjáról ír, a visszalépés a románokat is negatívan érinti
ÖStA_KA_B232_11_NL_Brosch	Alexander von Brosch hagyaték AVV 9 levele 1911-1914	1912. június 22.	AVV levele Broschnak	4 oldal, német kézírás	Friedrich Funder, esküvői gratuláció, köszönetét fejezi ki a román népért való tevékenységéért, gyerekeiről is ír, akik 9-10 éves fiúk

ÖStA_KA_B232_11_NL_Brosch	Alexander von Brosch hagyaték AVV 9 levele 1911-1914	1911. szeptember 15.	AVV levele Broschnak	3 oldal, német kézírás	magyarofób Schönaich, személyi változások a hadügyminisztériumban
ÖStA_KA_B232_11_NL_Brosch	Alexander von Brosch hagyaték AVV 9 levele 1911-1914	1912. június 22.	AVV levele Brosch feleségének	2 oldal, német kézírás	A román parasztok tiszteletét fejezi ki
ÖStA_KA_B232_11_NL_Brosch	Alexander von Brosch hagyaték AVV 9 levele 1911-1914	1912. június 30.	AVV levele Broschnak	7 oldal, német kézírás	bocsánatot kér Broschtól, amiért a személyes kapcsolatukat rosszul ítélte meg, az esküvői ajándékot magyarázza
ÖStA_KA_B232_11_NL_Brosch	Alexander von Brosch hagyaték AVV 9 levele 1911-1914	1912. július 9.	AVV levele Brosch feleségének	4 oldal, német kézírás	esküvői ajándékot magyarázza
ÖStA_KA_B232_11_NL_Brosch	Alexander von Brosch hagyaték AVV 9 levele 1911-1914	1912. július 10.	AVV levele Broschnak	4 oldal, német kézírás	A Monarchiának még nagy jövője kell legyen
ÖStA_KA_B232_11_NL_Brosch	Alexander von Brosch hagyaték AVV 9 levele 1911-1914	191(?) december 22.	AVV levele Broschnak	4 oldal, német kézírás	beteg volt, műtéten esett át, megköszöni a képet, amit Brosch küldött neki, románok dinasztia-hűsége

ÖStA_KA_B232_11_NL_Brosch	Alexander von Brosch hagyaték AVV 9 levele 1911-1914	1914. július 7.	AVV levele Broschnak	8 oldal, német kézírás	Gazeta Transilvaniei vezércikke, románok bizodalma a Habsburgokban, FF halála, II. József óta FF volt az, akiben a románok meg tudtak bízni. Kéri Broscht, hogy a Militärkanzlei iratanyaga ne legyen elérhető, hogy Tisza előtt a nemzetiségi képviselők ne lepleződjenek le, Popovici: Großösterreich
ÖStA_KA_B232_23-28_NL_Brosch	Alexander von Brosch hagyaték B232:27	1932. december 10.	AVV levele Brosch feleségének (Lia)	2 oldal, német kézírás + Natalia Brosch gyászjelentése 1972-ből	panaszodik, hogy napi 15 órát dolgozik, Brosch képe az íróasztalán van, FF
ÖStA_KA_B232_23-28_NL_Brosch	Alexander von Brosch hagyaték B232:28	1961	Martha Sitte disszertációja Broschról a Bécsi Egyetemen		19-22. oldal (Militärkanzlei nemzetiségi bizalmasai . Köztük AVV, Maniu, Popovici, Hodza), 107-109. oldal (Popovici: Großösterreich), 149-153. oldal (bibliográfia)

HEINE GELDERN HAGYATÉK

(feldolgozása teljes)

ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:3	1899. február 12.	Schönburg jelentése Bukarestből Goluchovskinak	2 oldal, német gépelt	Lucian Bolcus kizárása magyar egyetemről
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:3	1899. március 6.	Pallavicini jelentése Bukarestből Goluchovskinak	1 oldal, német gépelt	Lucian Bolcus kizárása magyar egyetemről, Bukarestbe érkezésekor több száz diák fogadta
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:3	1899. december 14.	Pallavicini jelentése Bukarestből Goluchovskinak	3 oldal, német gépelt	román belpolitikai viszonyokról
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. január 10.	Széll Kálmán levele Goluchovskinak	1 oldal, német gépelt	brassói Szent Miklós templom, iskolaügy
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. január 14.	Goluchovski Pallavicininek	1 oldal, német gépelt	brassói Szent Miklós templom, iskolaügy
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. január 18.	Pallavicini jelentése Bukarestből Goluchovskinak	2 oldal, német gépelt	brassói Szent Miklós templom, iskolaügy
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern	1900. január 19.	Pallavicini jelentése	3 oldal, német gépelt	brassói Szent Miklós templom, iskolaügy

	hagyaték B1303:4		Bukarestből Goluchovskinak		
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. január 19.	Pallavicini jelentése Bukarestből Goluchovskinak	2 oldal, német gépelt	jelentés Georg Popovici történésről, a Kultúrliga titkárával kapcsolatban van (Septimiu Muresanu)
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. január 19.	Goluchovski levele Széll Kálmánnak	2 oldal, német gépelt	brassói iskolaügy
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. január 23.	Pallavicini jelentése Bukarestből Goluchovskinak	1 oldal, német gépelt	brassói iskolaügy
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. január 24.	Goluchovski levele Széll Kálmánnak	1 oldal, német gépelt	brassói iskolaügy
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. január 24.	Goluchovski levele Széll Kálmánnak	1 oldal, német gépelt	brassói iskolaügy
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. január 25.	Széll Kálmán levele Goluchovskinak	1 oldal, német gépelt	brassói iskolaügy
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. január 26.	Goluchovski Pallavicininek	1 oldal, német gépelt	brassói iskolaügy

ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. március 2.	Pallavicini jelentése Bukarestből Goluchovskinak	2 oldal, német gépelt	bukaresti Kultúrliga, nagygyűlés, liberálisok tüzelik, Széll Kálmán parlamenit beszéde a nemzetiségi kérdésről
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. március 6.	Goluchovski levele Széll Kálmánnak	1 oldal, német gépelt	brassói iskolaügy
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. március 29.	Pallavicini jelentése Bukarestből Goluchovskinak	3 oldal, német gépelt	Moldva és Havasalföld egyesülésének ünnepe, irredenta beszédek
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. április 3.	Pallavicini jelentése Bukarestből Goluchovskinak	2 oldal, német gépelt	brassói iskolaügy
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. április 11.	Goluchovski levele Széll Kálmánnak	2 oldal, német gépelt	brassói iskolaügy
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. június 15.	Pallavicini jelentése Bukarestből Goluchovskinak	1 oldal, német gépelt	Kultúrliga kongresszusa, a liberális Sturdza a Kultúrligát saját belpolitikai céljaira használja
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. július 21.	Pallavicini jelentése Sinaiáról Goluchovskinak	2 oldal, német gépelt	Independenta Albaniei hetilap
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. augusztus 3.	Szécsen Miklós távirata Schönburgnak	1 oldal, német gépelt	Károly király fogadása augusztus 29-én Ischlben

ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. augusztus 6.	Schönburg jelentése Sinaiáról Goluchovskinak	1 oldal, német gépelt + 2 oldal francia nyelvű gépelt melléklet	román diákok részt akarnak venni a párizsi nemzetközi diákkongressztuson, ahol a nemzetiségi kérdéstről akarnak beszélni, a Kultúrliga pedig brosúrákat nyomtat a kongresszusra
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. augusztus 6.	Schönburg jelentése Sinaiáról Goluchovskinak	1 oldal, német gépelt	Independenta Albaniei hetilap
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. augusztus 14.	Goluchovski távirata Schönburgnak	1 oldal, német gépelt	Károly király fogadása augusztus 29-én Ischlben
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. szeptember 12.	Schönburg jelentése Sinaiáról Goluchovskinak	4 oldal, német gépelt	Balkánkérdés
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. október 9.	Goluchovski Pallavicininek	5 oldal, német gépelt	Balkánkérdés
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. november 26.	Pallavicini jelentése Bukarestből Goluchovskinak	2 oldal, német gépelt	Kultúrliga anyagi helyzete, magyarellenes manifesztum
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. december 15.	Pallavicini távirata Bukarestből Goluchovskinak	1 oldal, német gépelt	román-szerb kapcsolatok

ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. december 17.	Goluchovski Pallavicininek	1 oldal, német gépelt	román-szerb kapcsolatok
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. december 17.	Goluchovski levele Marghilomannak	2 oldal, francia gépelt	román-szerb kapcsolatok
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. december 18.	Pallavicini távirata Bukarestből Goluchovskinak	1 oldal, német gépelt	
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. december 19.	Pallavicini jelentése Bukarestből Goluchovskinak	3 oldal, német gépelt	román-szerb kapcsolatok
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:4	1900. december 20.	Pallavicini jelentése Bukarestből Goluchovskinak	3 oldal, német gépelt	Balkánkérdés
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1901. április 25.	Pallavicini jelentése Bukarestből Goluchovskinak	1 oldal, német gépelt	Kultúrliga magyarellenes eseményei
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1903. február 26.	Pallavicini jelentése Bukarestből Goluchovskinak	2 oldal, német gépelt	Kultúrliga magyarellenes demonstrációja, magyarországi német és román sajtóellenes fellépések
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1903. március 13.	Pallavicini jelentése Bukarestből Goluchovskinak	2 oldal, német gépelt	Tribuna elleni per, Kultúrliga demonstrációi

ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1903. május 7.	Pallavicini jelentése Bukarestből Goluchovskinak	2 oldal, német gépelt + 1 oldal melléklet	diáktüntetések Magyarország "elnyomott románaiért", a rendőrség lezárta a követség előtti útszakaszt a tüntetők elől
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1903. május 21.	Pallavicini jelentése Bukarestből Goluchovskinak	3 oldal, német gépelt	brassói iskolaügy, Kultúrliga demonstrációi, Tribuna, román és német nyelvű sajtó magyarelles megnyilvánulásai, a követség és a konzulátus épületét szigorúan őrizni kell a diákmegmozdulások miatt
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1903. március 8.	Goluchovski Pallavicininek	2 oldal, német gépelt	Tribuna elleni per, Kultúrliga demonstrációi
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1904. június 17.	Pallavicini jelentése Bukarestből Goluchovskinak	2 oldal, német gépelt	A budapesti egyetem rektora megtiltotta a román nemzetiségű hallgatóknak, hogy a bukovinai Putnába menjenek Stefan cel Mare 400 éves megemlékező ünnepségére, heves ellenreakcióka romániai sajtóban
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1904. július 25.	Pallavicini jelentése Sinaiaról Goluchovskinak	3 oldal, német gépelt	Budapesti Hírlap: A putnai ünnep és Ausztria; a követ cáfolja a cikk tartalmát, mi szerint a putnai ünnepnek eleve magyarelles szándéka lett volna. A beszédet mondók és a sajtó is nagyon visszafogta magát és korrektek voltak.

ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1905. december 5.	Pallavicini jelentése Bukarestből Goluchovskinak	3 oldal, német gépelt	a magyar válság a romániai sajtóban, brassói iskolaügy, makedóniai románok ügye
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1907. december 13.	Schönburg jelentése Aehrenthalnak	2 oldal, német gépelt	Maghetzo-ügy, Spiru Haret
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1907. február 5.	Aehrenthal levele Schönburgnak	1 oldal, német gépelt	makedóniai románok ügye
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1908. május 14.	Schönburg jelentése Aehrenthalnak	2 oldal, német gépelt	750 bukovinai kirándulása Moldvába
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1908. május 3.	Crzybowski jelentése Schönburgnak	1 oldal, német gépelt	750 bukovinai kirándulása Moldvába, Nicolae Iorga
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1908. május 28.	Schönburg jelentése Aehrenthalnak	1 oldal, német gépelt	az erdélyi románok Magyarország elleni fellépésének 60. évfordulója, Bukarestben élő erdélyi románok egyesülete: Carpatii
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1911. január 19.	Schönburg jelentése Aehrenthalnak	1 oldal, német gépelt	Aradon megjelenő Romanul folyóirat, 3 regáti szerkesztővel: Petre Locusteanu, Alexandru Vernescu és a felesége
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1911. március 17.	Schönburg jelentése Aehrenthalnak	1 oldal, német és francia gépelt	Carp miniszterelnök nyilatkozata az erdélyi románokról

ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1911. április 7.	Ugron levele Aehrenthalnak	3 oldal, német gépelt	audiencián Károly királynál, Románia külpolitikája, magyar kormány közeledése a román kisebbséghez - ez nem lesz könnyű és gyors, de pozitív előjelek vannak a megegyezésre, Károly király minden elismerése Tiszáé és Khuen-Héderváryé, a magyarországi románok egyszerre lehetnek hű magyar állampolgárok és jó románok, a magyarországi románok csatlakozzanak a magyar kormányzó párthoz
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1911. április 14.	Ugron levele Aehrenthalnak	4 oldal, német gépelt	Take Ionescu, magyarországi románok és a magyar kormány közeledése, Vasile Lucaciu, AVV, Mihályi, Erdélyben 200 000 szász él, de 3 millió román, és míg előbbi 1000 km távolságra az anyaországtól, a másik közvetlenül a határánál
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1911. május 12.	Ugron levele Aehrenthalnak	1 oldal, német gépelt	magyarországi románok, Justh javaslatát kedvezően fogadták, romániai sajtó
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1911. május 26.	Ugron levele Aehrenthalnak	3 oldal, német gépelt	magyar kormány és az erdélyi románok tárgyalásai

ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1911. június 23.	Fürstenberg levele Aehrenthalnak	5 oldal, német gépelt	privátaudiencián a királynál Sinaian, női emancipáció, román - OMM katonai konvenció, balkánkérdés, magyarországi románok, a románok számára a magyar nyelv tudása életfeltétel, felelőtlen nemzetiségi agitátorok
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1911. augusztus 4.	Czernin levele Aehrenthalnak	2 oldal, német gépelt	konzervatív román kormány idején alábbhagy a román sovinstista magyarellenes megnyilvánulás
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1912. április 16.	Fürstenberg levele Aehrenthalnak	2 oldal, német gépelt	16 szeminaristát kizártak a nagyváradi szemináriumból nemzetgyalázás miatt, parlamenti interpelláció, 1893-as brüsszeli konferencia a nemzetiségekről
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1912. szeptember 21.	Czernin levele Berchtoldnak	2 oldal, német gépelt	második összromán diákkongresszus, Craiova, magyarországi román diákok helyzete, bukovinai románok
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1913. június 20.	Fürstenberg levele Berchtoldnak	4 oldal, német gépelt	interjú Carppal, román konzervatívok, román külpolitika, magyarországi románok helyzete

ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1913. november 30.	Czernin levele Berchtoldnak	7 oldal, német gépelt	Károly király, audiencia, magyarországi nemzetiségi politika, horvát és román kiegészés, Tisza István, Andrássy Gyula sinaiai látogatása, a román király nem támogatja a román irredenta törekvéseket, bukovinai románok, szerb kérdés, román belpolitika
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:7	1913. december 24.	Haymerle Berchtoldnak	4 oldal, német gépelt	román miniszterelnökkel beszélgetés a magyarországi románokról,
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:8, népiskolai reform	1904. június 17.	Pallavicini levele Goluchowskinak	2 oldal, német gépelt	magyar népiskolai reform törvényjavaslata, román sajtó reakciói
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:10, Lucaci	1914. december 12.	Berchtold távirata Czerninnek	1 oldal, német gépelt	Lucaci Bukarestben monarchiabarát tevékenységet folytat
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:11, Goga	1910. január 5.	Schönburg jelentése Aehrenthalnak	1 oldal, német gépelt	Octavian Goga munkái, magyarellenes heccelés
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték	1910. február 3.	Aehrenthal levele Schönburgnak	1 oldal, német gépelt	Goga bebörtönzése, szabadon bocsátása

	B1303:11 , Goga				
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:11 , Goga	1914. március 10.	Czernin levele Berchtoldnak	2 oldal, német gépelt	a Román Nemzeti Színház játszotta Goga Jegyző című darabját, magyarellenes, erdélyi románok, demonstráció az előadás miatt
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:11 , Goga	1914. március 27.	Berchtold távirata Czerninnek	1 oldal, német gépelt	színházbotrány a Goga mű miatt
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:11 , Goga	1914. március 27.	Czernin távirata Berchtoldnak	1 oldal, német gépelt	április 1-jén lesz Goga Jegyző című műve a Nemzeti Színházban, Monarchiaellenes demonstrációk várhatóak
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:11 , Goga	1914. április 2.	Czernin távirata Berchtoldnak	1 oldal, német gépelt	a színházi előadás minden különösebb esemény nélkül zajlott le
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:11 , Goga	1914. április 7.	Czernin levele Berchtoldnak	1 oldal, német gépelt	Dimineata cikke, Adevarul cikke, Goga, A jegyző
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:11 , Goga	1914. június 14.	Czernin levele Berchtoldnak	1 oldal, német gépelt	Gogát ne ítéljék el, hogy ne legyen több demonstráció

ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:11 , Goga	1914. június 14.	Tisza távirata Czerninnek	1 oldal, német gépelt	népiskolai törvény revíziója, amnesztia a románoknak Goga és a két Lucaciu kivételével
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:12 , Popovici	1914. március 25.	Czernin levele Berchtoldnak	2 oldal, német gépelt	látogatás Aurel Popovici-nál, Bécsben vakok, ha még mindig azt képzelik, hogy Románia a Monarchia oldalán áll, az erdélyi románok ügye miatt akadályoztatva van a két ország közötti kapcsolat
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:13 , Vaida-Voevod	1907. június 14.	Szapáry levele Aehrenthalnak	2 oldal, német gépelt	AVV incidense a magyar parlamentben, román sajtó reakciói, diákgyűlés
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:13 , Vaida-Voevod	1907. június 17.	Szapáry levele Aehrenthalnak	1 oldal, német gépelt	AVV, a tegnapi diáktüntetés elmaradt
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:13 , Vaida-Voevod	1911. április 14.	Ugron levele Aehrenthalnak	3 oldal, német gépelt	Khuen-Héderváry, Magyarországi románok és amagyar kormány közeledése, román közvélekedés, román konzervatívok, AVV parlamenti beszéde, román sajtó reakciói

ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:13 , Vaida-Voevod	1912. szeptember 23.	Czernin levele Hoyoshoz	2 oldal, német gépelt	AVV álma: a Román Királyság a Monarchia románok lakta részeivel, mint megnagyobbodott királyság betagozódna a Monarchiába, mint Bajorország Németországba
ÖStA_KA_B1303_Heine_Geldern	Heine Geldern hagyaték B1303:13 , Vaida-Voevod	1913. november 8.	Haymerle levele Berchtoldnak	2 oldal, német gépelt	Mihályi, Braniste, Popovici, AVV, bukaresti látogatásuk, hogy informálják a román kormányt az erdélyi románok helyzetéről

ROMÁN IRREDENTA MOZGALOM

(feldolgozása folyamatban)

Karton 52	1893			Dákoromán mozgalom Erdélyben	16 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. július	Bukarest	Agenor Goluchovszky	Emlékirat a román kérdéstről	34 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. május - július		Török Miklós testőr-tábornok 6 jelentése Fejérváry Géza hadügyminiszternek	Román mozgalom Erdélyben	45 oldal, német nyelvű fordítás, gépelt
Karton 52	1894. május 8.	Iasi	Iasi konzulátus (Lippert) levele Kálnoky Gusztávnak	Magyarellenes demonstrációk Iasi-ban	7 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. május 11.	Bukarest	Bukaresti követség jelentése Kálnoky Gusztávnak	Magyarellenes demonstrációk	14 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. május 8.	Iasi	Iasi konzulátus (Lippert) jelentése Agenor Goluchovszky bukaresti követnek	Magyarellenes demonstrációk a memorandum-ügy miatt	3 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. május 19.	Budapest	Wekerle Sándor távirata	A képviselőház május 9-i ülése a romániai irredenta megmozdulásokról	1 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. május 19.	Bukarest	Agenor Goluchovszky a külügyminisztériumnak	Memorandum-üggyel kapcsolatos újságcikkeket küld, németre fordítva	16 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. május 22.	Bukarest	Agenor Goluchovszky Kálnoky Gusztávnak	Jelentés a román király memorandum-ügyhöz való viszonyáról	10 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. május 27.	Bukarest	Agenor Goluchovszky távirata	Kolozsváron 200-300 ember demonstrációját a rendőrség	1 oldal, német nyelvű, kézírás

				és a katonaság megakadályozta	
Karton 52	1894. május 27.	Bukarest	Agenor Goluchovszky jelentése Kálnoky Gusztávnak	A kolozsvári memorandum-ügy romániai fogadtatása	5 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. május 28.	Bukarest	Constantin Theodor Dumba távirata		1 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. május 29.	Bukarest	Dumba jelentése a külügyminisztériumnak	Román közvélemény a memorandum-ügyről	7 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. május 29.	Bukarest	Dumba jelentése Kálnoky Gusztávnak	melléklettel	17 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. május 30.		Eugen Brote	Zur siebenbürgisch-rumänischen Frage	11 oldal, német nyelvű, gépelt
Karton 52	1894. május 29.	Bukarest	Dumba a külügyminisztériumnak	Újságcikkeket küld német fordításba a memorandum-üggyel kapcsolatban	22 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. június 1.	Bukarest	Dumba jelentése a külügyminisztériumnak	Jelentés Lahovary álláspontjáról a kolozsvári memorandum-per ügyében és annak hatásáról a román politikai életre	15 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. június 1.		Dumba jelentése a külügyminisztériumnak	Independence Romaine-ban megjelent cikkről van szó	15 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. június 1.	Bukarest	Dumba jelentése a külügyminisztériumnak	Az erdélyi román kérdésről általánosságban ír	12 oldal, német nyelvű, kézírás

Karton 52	1894. június 2.	Iasi	Iasi konzulátus (Lippert) jelentése a külügyminisztériumnak	A június 1-i magyarellenes demonstráció és a demonstrálók fogadtatása a német konzulátuson	21 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. június 3.	Iasi	Iasi konzulátus (Lippert) jelentése a külügyminisztériumnak	Jelent arról, hogy a német konzulátus hogyan viselkedik a magyarellenes tüntetésekkel szemben, és újságcikkeket küld eredetiben és fordításban (Evenimentul)	8 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. június 15.	Sinaia	Dumba jelentése a külügyminisztériumnak	A román ellenzéki politika sikertelensége a magyarellenes tüntetések kapcsán	11 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. június 15.	Sinaia	Dumba jelentése a külügyminisztériumnak	A román király nem akarja megterhelni a kapcsolatokat a Monarchiával az erdélyi román ügy miatt	12 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. július 9.	Sinaia	Dumba jelentése a külügyminisztériumnak	Dumba beszélgetése Leyden német követtel az erdélyi román ügyekről és a román politika ahhoz való viszonyulásáról	13 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. július 9.	Sinaia	Dumba jelentése a külügyminisztériumnak	Independence Romaine-ban megjelent cikkről van szó	12 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. július 21.	Sinaia	Dumba jelentése a külügyminisztériumnak		6 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. július 26.	Sinaia	Dumba jelentése a külügyminisztériumnak	Dumba Lahováryval megbeszélte a magyar kormány magatartását	10 oldal, német nyelvű, kézírás, van benne francia betét is

Karton 52	1894. július 26.	Sinaia	Dumba jelentése a külügyminisztériumnak	A Román Akadémia szimpátiáját fejezte ki az erdélyi románok nemzeti mozgalma mellett	11 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. július 28.	München	Jelentés Münchenből (olvashatatlan aláírás) a külügyminisztériumnak	Az Allgemeine Zeitung foglalkozik az erdélyi románok ügyével	3 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. október 1.	Budapest	Bánffy Dezső levele a külügyminiszternek	Egyre erősebb a magyarelles demonstráció és a román agitációs tevékenység, a Román Liga támogatja ezt pénzzel is	10 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. augusztus 16.	Sinaia	Dumba feljegyzése	Román Akadémia magatartása	10 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. augusztus 19.	Sinaia	Dumba jelentése a külügyminisztériumnak	A román Kultúrliga éves összejövételén elfogadott jegyzőkönyv, 1894. január 3. mellékletben annak német fordítása	11+5 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. augusztus 19.	Sinaia	Dumba jelentése a külügyminisztériumnak		11 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. augusztus 19.	Sinaia	Dumba jelentése a külügyminisztériumnak	Románia gazdasági helyzete	16 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. augusztus 19.	Sinaia	Dumba jelentése a külügyminisztériumnak	A fizetési mérleg Romániában	8 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. augusztus 22.	Ischl	Leirat Wekerle Sándor miniszterelnöknek		22 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. augusztus 24.	Hága	Braun hágai követ levele a külügyminiszternek	A hágai interparlamentáris konferencia a magyarországi románok ügyével foglalkozott	12 oldal, német nyelvű, kézírás

Karton 52	1894. augusztus 28.	Hága	Braun hágai követ levele a külügyminiszternek	A hágai interparlamentáris konferencia a magyarországi románok ügyével foglalkozott	4 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. augusztus 28.	Sinaia	Dumba jelentése a külügyminisztériumnak	A Román Kulturliga összejövele Constantán	14 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. augusztus 31.	Sinaia	Dumba távirata a külügyminisztériumnak		3 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. szeptember 2	Sinaia	Dumba jelentése a külügyminisztériumnak	A román kormány és a Kulturliga	21 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. szeptember 2	Sinaia	Dumba jelentése a külügyminisztériumnak		10 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894. szeptember 2	Sinaia	Dumba jelentése a külügyminisztériumnak	Liga für die kultureller Einheit aller Rumänen	10 oldal, német nyelvű, kézírás
Karton 52	1894		Statutele Ligei Pentru Unitatea Culturala Tuturor Romanilor	kiadvány	14 oldal, román nyelvű, gépelt
Karton 52	1894		Aufruf - National Meeting - Rumänische Frage in Ungarn und Siebenbürgen	kiadvány	136 oldal a teljes, ebből 12 fényképezve, német gépelt
Karton 52	1894. szeptember 2	Sinaia	Dumba jelentése a külügyminisztériumnak	A Kulturliga publikációi	9 oldal, német nyelvű, kézírás